

BIJLAGE II – Verdieping ondernemen en belastingontwijking

Pijler 1 en Pijler 2

In oktober 2021 is een akkoord bereikt over de herziening van het internationale belastingstelsel. Dat akkoord wordt door 137 landen gesteund in het zogeheten Inclusive Framework (IF) en steunt op twee pijlers. Pijler 1 regelt een andere verdeling van winsten en heffingsrechten tussen landen voor de circa 100 grootste en meest winstgevende multinationals, waaronder de grootste digitale bedrijven. Hierdoor kunnen landen waar een multinational klanten of gebruikers heeft ("marktlanden") meer winstbelasting heffen, ook indien de multinational in dat land niet fysiek aanwezig is. De maatregelen van Pijler 1 zullen gaan gelden voor bedrijven met een wereldwijde omzet van meer dan € 20 miljard en een winstmarge (winst t.o.v. omzet) van meer dan 10%.

Voor de bedrijven in scope wordt de volledige winst (nog steeds) eerst op basis van bestaande regels verdeeld. Vervolgens worden de nieuwe regels van Pijler 1 toegepast.

De nieuwe regels houden in dat 25% van de overwinst van bedrijven naar rato van de omzet wordt toegerekend aan landen waar een bedrijf omzet realiseert. De overwinst wordt daarbij mathematisch gedefinieerd als de winst boven 10% van de omzet. De locatie van de omzet wordt op basis van gedetailleerde regels bepaald (voor online advertentie-inkomsten wordt de omzet bijvoorbeeld gealloceerd naar de locatie van de kijker). In een technische werkgroep van de OESO wordt gewerkt aan de uitwerking van de afspraken. Over enkele belangrijke beleidsmatige onderwerpen, zoals voorkoming van dubbele belasting, wordt op dit moment nog gesproken.

Pijler 2 regelt een wereldwijd minimumniveau van belastingheffing. Pijler 2 bewerkstelligt dat multinationals en omvangrijke binnenlandse groepen met een omzet van € 750 miljoen euro of meer altijd ten minste effectief 15% aan belasting over hun winst betalen. Dit wordt vormgegeven door middel van een bijheffing. Deze bijheffing is slechts aan de orde indien door de groepsentiteiten in een land effectief te weinig winstbelasting is betaald. De bijheffing wordt bepaald door het effectieve belastingtarief in een land af te trekken van het minimumbelastingtarief van 15%. Indien sprake is van een positief verschil, dan vormt de uitkomst van die som het percentage waartegen wordt bijgeheven. Daardoor verdwijnt het tariefsvoordeel dat behaald kan worden door gebruik te maken van een laagbelastende jurisdictie.

Het IF kan geen bindende wetgeving vaststellen. Op 20 december 2021 heeft het IF de modelteksten gepubliceerd waarmee de deelnemende landen het Pijler 2-akkoord in hun nationale wetgeving kunnen omzetten. Om ervoor te zorgen dat de regels van Pijler 2 binnen de EU op dezelfde wijze in nationale wetgeving worden omgezet (creëren van een gelijk speelveld) en om strijdigheid met het Europese recht te voorkomen, heeft de Europese Commissie op 22 december 2021 een richtlijnvoorstel gepubliceerd.¹ Dit richtlijnvoorstel bevat de modelteksten voor de EU-lidstaten. De onderhandelingen over dit richtlijnvoorstel vinden op dit moment plaats. Het kabinet zet zich met een positieve en constructieve houding maximaal in om de richtlijnonderhandelingen succesvol te laten verlopen. In het in januari gepubliceerde BNC-fiche wordt onze inzet met betrekking tot dit richtlijnvoorstel uitgebreid toegelicht.²

Sinds 1 januari 2019 bevat de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 een aanvullende Controlled Foreign Company (CFC)-maatregel. De aanvullende CFC-maatregel heeft tot doel te voorkomen dat belastingplichtigen winsten verschuiven door mobiele activa – zoals intellectueel eigendom – te verplaatsen naar een CFC in een laagbelastend land. Als belastingplichtigen dat toch doen, dan zorgt de aanvullende CFC-maatregel ervoor dat de inkomsten van die CFC in Nederland worden belast indien de CFC (i) geen winst uitkeert en (ii) geen wezenlijke economische activiteit uitoefent. In het Coalitieakkoord is voorgesteld om de reikwijdte van de aanvullende CFC-maatregel te verruimen door de CFC-maatregel conform het voorstel van de Commissie Ter Haar I in te voeren. De Commissie Ter Haar I heeft geadviseerd om de aanvullende CFC-maatregel op unilaterale wijze verder uit te breiden, (slechts) indien in internationaal verband geen consensus

¹ https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2021-12/COM_2021_823_1_EN_ACT_part1_v11.pdf.

² Kamerstukken II 2021/22, 22112, nr. 3278.

wordt bereikt over maatregelen om een minimumniveau van belastingheffing te organiseren. In het rapport heeft de Commissie Ter Haar I gewezen op de sterke overlap tussen de door haar voorgestelde uitbreiding van de aanvullende CFC-maatregel en de Pijler 2-maatregelen. Volgens de Commissie Ter Haar 1 is Pijler 2 in feite een verdergaande CFC-maatregel. Het richtlijnvoorstel Pijler 2 leidt tot een wereldwijd minimumniveau aan belastingheffing. Daarmee wordt in wezen ook invulling gegeven aan het aanscherpen van de CFC-maatregel, zoals voorgesteld door de Commissie Ter Haar I. Het ligt daarom niet voor de hand om de CFC-maatregel – conform het Coalitieakkoord – aan te scherpen wanneer het richtlijnvoorstel voor Pijler 2 wordt geïmplementeerd.

Doorstroomvennootschappen

De rol van doorstroomvennootschappen in Nederland staat al geruime tijd in zowel de nationale als internationale belangstelling. Kort gezegd wordt bij een doorstroomvennootschap vaak gedacht aan een entiteit met geen of geringe substance waar doorheen ten behoeve van de groep omvangrijke geldstromen lopen.

Recente maatregelen

Er is de afgelopen jaren een omvangrijk pakket aan maatregelen genomen om belastingontwijking tegen te gaan. Dit pakket heeft onder meer tot doel om niet langer als toegangspoort naar laagbelastende jurisdicties te fungeren. Een goed voorbeeld hiervan is de bronbelasting op renten, royalty's en dividenden³ naar laagbelastende jurisdicties en in misbruiksituaties. Het kabinet verwacht dat door deze maatregel de rente, royalty- en dividendstromen die via doorstroomvennootschappen naar laagbelastende jurisdicties stromen nagenoeg zullen verdwijnen.

Met de ratificatie van het Multilateraal Instrument (MLI) zorgt Nederland ervoor dat antimisbruikmaatregelen kunnen doorwerken in de Nederlandse belastingverdragen (als verdragspartners ook kiezen voor deze doorwerking). Hierbij kan de zogenoemde Principal Purpose Test (PPT) voorkomen dat op oneigenlijke wijze gebruik wordt gemaakt van het uitgebreide Nederlandse verdragenennetwerk. De PPT zorgt ervoor dat een verdragspartner van Nederland niet in zijn heffingsrechten wordt beperkt als – kort gezegd – het verkrijgen van verdragsvoordelen een van de voornaamste doelen is van een structuur of transactie is. Ongewenste doorstroomstructuren kunnen hierdoor worden aangepakt.

EU-richtlijnvoorstel met het oog op het tegengaan van misbruik door substance-arme vennootschappen (Unshell-richtlijn⁴)

In december 2021 heeft de Europese Commissie het richtlijnvoorstel gepubliceerd dat ziet op het tegengaan van misbruik van vennootschappen met geen of geringe substance. Het doel van deze richtlijn is dat lidstaten hun eerlijke aandeel aan belasting kunnen heffen. Met dit voorstel wordt een procedure voorgesteld om substance-arme vennootschappen te identificeren en deze informatie automatisch uit te wisselen met de andere lidstaten. De rechtmatige lidstaten kunnen op basis van de ontvangen informatie hun belastingheffing adequaat aanpassen.

In lijn met het coalitieakkoord staat dit kabinet positief tegenover het doel van het richtlijnvoorstel en onderschrijft de noodzaak van een EU-brede aanpak om misbruik via substance-arme vennootschappen tegen te gaan. Het kabinet deelt de inzet van de Europese Commissie dat het voorstel proportioneel moet uitwerken voor de uitvoering. Daarom wil het kabinet graag de meest efficiënte en bij de praktijk aansluitende aanpak van doorstroomvennootschappen invoeren. In het BNC-fiche wordt onze inzet met betrekking tot dit richtlijnvoorstel uitgebreid toegelicht⁵.

³ De bronbelasting geldt vanaf 2024 voor dividenden.

⁴ Richtlijn met het oog op het tegengaan van misbruik door doorstroomvennootschappen op het gebied van belastingen en de aanpassing van Richtlijn 2011/16/EU (administratieve samenwerkingsrichtlijn) (COM(2021) 565).

⁵ Kamerstukken II 2021/22, 22112, nr. 3349.

Commissie Doorstroomvennootschappen

De Commissie Doorstroomvennootschappen (hierna: de commissie) heeft onderzoek gedaan naar het fenomeen doorstroomvennootschappen. Het rapport is in november 2021 door het vorige kabinet in ontvangst genomen. De commissie concludeert dat de bijdrage van doorstroomvennootschappen aan de Nederlandse economie gering is, en niet in verhouding staat tot de negatieve effecten op andere landen en daarmee de reputatie van Nederland. De Commissie merkt bovendien op dat ontwikkelingslanden extra gevoelig zijn voor belastingontwijking via het Nederlandse verdragennetwerk. De commissie heeft vijftien aanbevelingen gedaan om ongewenste vormen van doorstroom verder te beperken, rekening houdend met het feit dat er al veel maatregelen genomen zijn. De aanbevelingen zijn gedaan op fiscaal en op niet-fiscaal gebied.

Fiscale aanbevelingen

Een aantal aanbevelingen van de commissie (aanbevelingen #2, #3, #5 en #6) betreft onderwerpen die grotendeels ook door het hiervoor genoemde richtlijnvoorstel worden bestreken. Het gaat bijvoorbeeld om uitbreidingen van de informatie-uitwisseling met andere landen en het weigeren van belastingvoordelen als sprake is van een structuur met substance-armevennootschappen. Omdat de commissie onder andere verwijst naar bestaande regelgeving over informatie-uitwisseling, gaat het kabinet ervan uit dat de commissie de aanbevolen uitbreidingen van de informatie-uitwisseling ook wil toepassen in relatie tot derde landen. Het richtlijnvoorstel voorziet daar vooralsnog niet in. De Europese Commissie heeft echter aangekondigd om in 2022 met een apart initiatief te komen dat met name zal zien op (substance-arme) entiteiten in derde landen.⁶ Ten aanzien van de uitbreiding van de informatie-uitwisseling met derdelanden kiest het kabinet er daarom voor om de verdere Europese ontwikkelingen op dit vlak af te wachten en voorlopig geen extra unilaterale stap te zetten.

De commissie beveelt – kort gezegd- aan om de zogenoemde *safe-harbour* in artikel 8c Wet Vpb 1969 voor vennootschappen waar rente door stroomt te schrappen (aanbeveling #1). Op basis van deze *safe-harbour* wordt een rentedoorstroomer die onder het toepassingsbereik van artikel 8c Wet VPB 1969 valt, geacht een reëel risico te lopen ter zake van zijn samenhangende geldleningen indien het eigen vermogen van die rentedoorstroomer het laagste van 1% van het bedrag van de uitstaande geldleningen bedraagt of € 2.000.000. De commissie beveelt aan om, in plaats van deze *safe-harbour*, op basis van de feiten en omstandigheden van het geval te beoordelen of sprake is van een reëel risico (open norm). Daarmee wordt aangesloten bij een meer economische benadering. De aanbeveling past in de aanpak van doorstroomvennootschappen. Tegelijkertijd moet dit worden afgewogen tegen het nemen van maatregelen die mogelijk additioneel zijn ten opzichte van het Unshell-richtlijnvoorstel en de uitvoeringstechnische consequenties daarvan.

De commissie beveelt aan om (samengevat) de Principal Purpose Test (PPT) door te laten werken in zoveel mogelijk verdragen, ook in relatie tot landen die geen partij zijn bij het MLI (aanbeveling #4). Om ervoor te zorgen dat deze bepaling zo snel mogelijk kan doorwerken in de Nederlandse belastingverdragen heeft Nederland vrijwel alle belastingverdragen aangemeld voor het MLI, behalve waar de BEPS-maatregelen (waaronder de PPT) betrokken worden in lopende onderhandelingen.⁷ Over het algemeen is het MLI de meest efficiënte wijze om de PPT te laten doorwerken in bestaande belastingverdragen. Het opnemen van de PPT in belastingverdragen is bij alle (bestaande en nieuwe) onderhandelingen Nederlands stand verdragsbeleid.

Niet-fiscale aanbevelingen

Voorts kent het rapport verschillende aanbevelingen gericht op het tegengaan van misbruik van doorstroomvennootschappen voor witwassen en financieren van terrorisme. In dat kader doet de commissie verschillende aanbevelingen ten aanzien van transparantie van uiteindelijk

⁶ Persbericht Europese Commissie van 22 december 2022 inzake 'Questions and Answers on the Commission's proposal to end the misuse of shell entities.'

⁷ Dit betrof aanvankelijk België, Brazilië, Bulgarije, Denemarken, Ierland, Oekraïne, Polen, Spanje en Zwitserland. Inmiddels werkt de PPT al door in de verdragen met België (latere MLI-aanmelding), Bulgarije, Denemarken, Ierland, Oekraïne, Zwitserland en (binnenkort) Polen. Bij Spanje en Brazilië heeft nog geen ondertekening plaatsgevonden, respectievelijk lopen de onderhandelingen nog.

belanghebbenden (UBO's). Meldingsplichtige instellingen zijn thans verplicht om cliëntenonderzoek uit te voeren, en in dat kader vast te stellen wie de UBO's van hun cliënten zijn. Indien de meldingsplichtige instelling geen persoon kan identificeren die UBO is vanwege eigendom of zeggenschap, geldt dat deze het 'hoger leidinggevend personeel', zoals het statutair bestuur, als UBO moet aanmerken. De commissie adviseert (aanbeveling #7) om in dat geval meldingsplichtige instellingen te verplichten onder meer vast te leggen waarom deze bij het hoger leidinggevend personeel is gekomen en welke stappen zijn ondernomen om de UBO's te achterhalen. De regels omtrent het uitvoeren van het cliëntenonderzoek zijn in hoge mate op Europees niveau geharmoniseerd. Op 20 juli 2021 is een nieuw Europees pakket aan anti-witwasmaatregelen gepubliceerd, waarin een vergelijkbare verplichting voor meldingsplichtige instellingen is opgenomen. Thans vinden hierover onderhandelingen plaats. Het kabinet zet in op aanscherping van deze verplichting, in lijn met het advies van de commissie doorstroomvennootschappen, als onderdeel van deze onderhandelingen.

Ook adviseert de commissie de verplichtingen voor vennootschappen en andere juridische entiteiten aan te scherpen bij de registratie van de eigen UBO's in het UBO-register. In die gevallen dat de juridische entiteit uit zou komen bij het hoger leidinggevend personeel, zou deze vast moeten leggen waarom er geen sprake is van een UBO op een andere grond, zoals eigendom of zeggenschap. Een vergelijkbare verplichting is eveneens onderdeel van het voornoemde Europese anti-witwaspakket. Het kabinet staat hier echter, conform de BNC-fiches omtrent dit pakket, kritisch tegenover omdat dit zou kunnen leiden tot aanvullende lasten voor ondernemers.

De commissie adviseert ook om de openbare gegevens in het UBO-register beter doorzoekbaar te maken voor het publiek (aanbeveling #8). In de Nederlandse implementatie van het UBO-register is een balans gezocht tussen privacy en effectiviteit. Onderdeel daarvan is dat het in Nederland alleen voor bevoegde autoriteiten mogelijk is om het register vrijelijk te doorzoeken, zoals op bijvoorbeeld persoonsgegevens. Andere raadplegers kunnen alleen op basis van de gegevens van een juridisch entiteit het register raadplegen. Privacy was een belangrijk thema in de parlementaire behandeling van het UBO-register, en Nederland heeft in dat kader alle privacy-maatregelen genomen die de vierde anti-witwasrichtlijn toestaat. Verdere uitbreiding van de zoekmogelijkheden kan impact hebben op de privacy van geregistreerde personen. Gelet hierop zal deze aanbeveling nader worden onderzocht in het kader van de evaluatie van de privacy-impact van het UBO-register respectievelijk één en vier jaar na de vulling. Deze evaluatie volgt op de motie Ronnes en Bruins.⁸

De commissie adviseert ook om in te zetten op internationale invoering van UBO-registers met openbare gegevens (aanbeveling #9). In Europees verband is dit reeds verplicht op grond van de gewijzigde vierde anti-witwasrichtlijn. Daarnaast is Nederland betrokken geweest bij herziening van aanbeveling 24 van de gezaghebbende standaarden van de Financial Action Task Force (FATF). Deze is op 4 maart 2022 gepubliceerd. Onderdeel van deze herziening is dat landen een UBO-register moeten invoeren, of een mechanisme dat vergelijkbare toegang tot UBO-informatie biedt. Hiermee is een belangrijke stap gezet richting internationale invoering van UBO-registers, in lijn met de aanbeveling van de commissie. Het kabinet zal ook in de toekomst zich in internationaal verband hiervoor blijven inzetten. Dit laatste geldt zowel voor het UBO-register specifiek alsook voor de inzet op de internationale samenwerking in bestrijding criminele doorstroom conform aanbeveling #14.

De commissie beveelt ook inzet op aanpak illegale trustdienstverlening (aanbeveling #12). Uw Kamer is op 8 juli 2021 geïnformeerd over de uitkomsten van het SEO Economisch Onderzoek naar de illegale trustdienstverlening. Hierbij werden er een zestal maatregelen aangekondigd waaronder een onderzoek naar de toekomst van de trustsector. Ik informeer uw Kamer over dit onderzoek evenals over de andere maatregelen voor de zomer 2022. Daarnaast is er in het Financieel Expertise Centrum (FEC), een samenwerkingsverband tussen OM, Belastingdienst,

⁸ Kamerstukken II 2019/20, 35179, nr. 12.

FIOD, DNB, AMN, Politie en FIU, in januari 2021 een project gestart dat specifiek gericht is op illegale trustdienstverleners. Het samenwerkingsverband illustreert het belang van nationale samenwerking. Betreffende het FEC adviseert de commissie een vervolgonderzoek naar witwassen en doorstroomactiviteiten (aanbeveling #13); het FEC inventariseert momenteel of een vervolgonderzoek haalbaar is en hoopt hierover in het tweede kwartaal 2022 een beslissing te nemen.

In het kader van het vergroten van de transparantie van doorstroomvennootschappen heeft de commissie een tweetal aanbevelingen gedaan op het terrein van het jaarrekeningenrecht in Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Aangezien dit onder de verantwoordelijkheid van de Minister voor Rechtsbescherming valt, wordt de onderstaande reactie op aanbeveling #10 en #11 in overeenstemming met hem aangeboden.

De commissie beveelt aan de uitzondering van artikel 2:403 BW te schrappen (aanbeveling #10). Op grond van dat artikel hoeft een dochtermaatschappij geen eigen jaarrekening te publiceren als haar financiële gegevens zijn meegenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de moedervenootschap. Een van de bijkomende voorwaarden is dat de moedervenootschap zich dan aansprakelijk stelt voor de schulden van die dochtermaatschappij. Zoals de commissie stelt, is die aansprakelijkheidsverklaring reeds een hindernis voor doorstroomvennootschappen om van deze vrijstelling gebruik te maken. Ook merkt de commissie zelf al op dat het schrappen van deze vrijstelling ook alle andere Nederlandse ondernemingen raakt die hiervan gebruik maken en daarom zou leiden tot een onevenredige administratieve belasting van die ondernemingen. Het argument van de commissie dat een deel van die bedrijven al jaarrekeningen opmaakt voor interne doeleinden, doet hier niet aan af, omdat de interne jaarrekening bij kleine en middelgrote ondernemingen niet dezelfde inhoud hoeft te hebben als de te publiceren jaarrekening. Het schrappen van deze vrijstelling zou daarom een disproportionele maatregel zijn. Het kabinet neemt deze aanbeveling dan ook niet over.

De commissie beveelt verder op het terrein van Boek 2 BW aan om bij het bepalen van de omvang van een bedrijf, de gegevens van deelnemingen altijd mee te tellen en indien relevant ook de financiële inkomsten (aanbeveling #11). Het doel van de commissie is hier om te bereiken dat doorstroomvennootschappen bij het opstellen van de jaarrekening minder vaak komen te vallen onder de vrijstellingen voor micro- en kleine ondernemingen. De commissie stelt daartoe ten eerste voor om de laatste zin in het tweede lid in de artikelen 2:395a-397 BW te schrappen. Die zin gaat over het berekenen van de omvang van een onderneming op geconsolideerde grondslag. Dat kan alleen als er sprake is van een consolidatie. Het schrappen van die laatste zin uit genoemde artikelen leidt juridisch-technisch gezien niet tot het beoogde gevolg. Zoals de commissie zelf al aangeeft, is die zin alleen relevant voor doorstroomvennootschappen die zelf houdstermaatschappij zijn. Deze maatregel zou dus eenvoudig te omzeilen zijn door een houdstermaatschappij boven de doorstroomvennootschap te plaatsen. Het tweede voorstel leidt mogelijk beter tot het gewenste resultaat bij het bepalen van de omvang. De commissie beveelt aan om voor rechtspersonen met hoofdzakelijk financiële inkomsten de drempel voor de netto-omzet te baseren op een ander inkomensbegrip. Bij de omzet wordt nu alleen gekeken naar de opbrengst uit leveringen van goederen en diensten. Doorstroomvennootschappen hebben alleen financiële geldstromen en doorgaans ook nauwelijks personeel, zodat ze als micro- of kleine onderneming kwalificeren en slechts een hele beperkte jaarrekening publiceren. Daarom beveelt de commissie aan om voor rechtspersonen met hoofdzakelijk financiële inkomsten, onder omzet ook financiële inkomsten te scharen, zoals rente, dividenden en winst uit de verkoop van deelnemingen. Er zal moeten worden onderzocht of het mogelijk is zowel de juiste doelgroep van ondernemingen als de juiste alternatieve inkomsten te benoemen, om deze maatregel het gewenste effect te geven. Ook zal moeten worden onderzocht welke gevolgen een dergelijke aanvullende berekeningswijze eventueel heeft voor andere sectoren en voor de rest van de jaarrekening. De Minister voor Rechtsbescherming zal hier vanuit zijn verantwoordelijkheid voor het Burgerlijk Wetboek onderzoek naar doen en hierover de Tweede Kamer na de zomer over berichten.

De commissie adviseert (aanbeveling #15) de regering om op multilateraal niveau werk te maken van de uitsluiting van doorstroomvennootschappen bij investeringsbeschermings-overeenkomsten (IBO's). Mocht dit niet lukken, dan raadt de commissie aan bestaande IBO's te heronderhandelen. Onder het vorige kabinet is op multilateraal niveau ingezet op het hervormen van investeringsbescherming. Aspecten van het gebruik van IBO's door brievenbusfirma's staan ter discussie in de United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL). Deze discussies lopen nog en zullen naar verwachting nog enige tijd duren.

Daarnaast heeft Nederland een nieuwe bilaterale IBO modeltekst ontwikkeld die in 2019 is gepubliceerd. Deze modeltekst expliciteert dat alleen investeerders met substantiële activiteiten gebruik kunnen maken van IBO's die op basis van deze modeltekst worden afgesloten. Er zijn verkennende stappen gezet voor (her)onderhandelingen van IBO's op basis van deze tekst. Hier zijn door gebrekkige interesse van gesprekspartners en een gebrek aan capaciteit nog geen concrete resultaten uitgekomen. Het kabinet deelt de zienswijze van de commissie Ter Haar dat een internationale of Europese aanpak waarbij zoveel mogelijk IBO's tegelijkertijd worden aangepast een effectieve manier zou zijn om de toegang tot IBO's van doorstroomvennootschappen te belemmeren.

De commissie beveelt daarnaast een periodieke rapportage aan de Kamer aan over de hervorming van de Nederlandse IBO's en arbitragezaken. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken informeert de Kamer reeds over de modernisering van IBO's in de voortgangsrapportage handelsakkoorden. Informatie over investeerder-staat arbitragezaken is te vinden in openbare bronnen, zoals de investment policy hub website van de United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD).

Motie Alkaya

In mei 2021 heeft uw Kamer de motie van het lid Alkaya aangenomen. De motie verzoekt de regering om constructies die middels leningen en zeer hoge rentevergoedingen de belastinggrondslag uithollen zo spoedig mogelijk onaantrekkelijk te maken, desnoods unilateraal.⁹ Het kabinet heeft uitvoering gegeven aan deze motie door vanaf 2022 de generieke renteaftrekbeperking in de vennootschapsbelasting (de earningsstrippingmaatregel) aan te scherpen. De aftrekbare rente is vanaf 2022 verlaagd van 30% naar 20% van de EBITDA (grof gezegd: het brutobedrijfsresultaat). Daarnaast zal de implementatie van de internationale afspraken over een niveau van minimumbelasting ook constructies aanpakken die gebruik maken van leningen en hoge rentevergoedingen in groepsverband, omdat deze afspraken de mogelijkheden voor bedrijven verkleinen om binnen de groep rentebetalingen te doen naar een laagbelastende omgeving. In januari 2020 is een nieuw hoofdstuk over financiële transacties toegevoegd aan de OESO-richtlijnen voor Verrekenprijzen.¹⁰ In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe verrekenprijzen in relatie tot financiële transacties bepaald dienen te worden. Nederland omarmt deze richtlijnen. Een nieuwe versie van het Nederlandse Verrekenprijbesluit schenkt hier aandacht aan en helpt daarbij mee aan de voorkoming van ongewenste hoge rentekosten. Publicatie van dit vernieuwde besluit wordt verwacht in de zomer van 2022. Tot slot ziet het kabinet het als een continue opdracht om belastingontwijking verder aan te pakken. De Belastingdienst treedt op tegen belastingontwijkende constructies. Indien daarbij blijkt dat de bestaande wet- en regelgeving niet toereikend is, kan dat aanleiding geven om te overwegen of wet- en regelgeving moet worden aangepast.

Lopende onderzoeken

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 25087, nr. 275.

¹⁰ OECD (2022), OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations 2022, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/0e655865-en>.

Naar aanleiding van het rapport van de adviescommissie Belastingheffing van multinationals is toegezegd nader onderzoek te doen naar de belastingdruk van multinationals. Het gaat hierbij om onderzoeken naar: 1) structureel verlieslatende bedrijven en betaalde belasting, 2) Het beperken van de aftrekbaarheid van aandeelhouders/-hoofdkantoorkosten en/of royalty's en 3) Verschillen tussen fiscale en commerciële winstbepaling. De onderzoeken zijn complex omdat veel gegevens (royalty's, commerciële gegevens en aandeelhouderskosten) niet standaard beschikbaar zijn in de Vpb-aangifte. Voor het laatste onderzoek is daarom de samenwerking gezocht met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Ook wordt momenteel onderzoek gedaan naar oneigenlijk gebruik van het lage winstbelastingtarief in de Vennootschapsbelasting.¹¹ De resultaten van al deze onderzoeken worden dit jaar nog verwacht. Daarnaast wordt deze kabinetsperiode, naast de eerder genoemde evaluatie van de fiscale beleggingsinstelling, onder andere de innovatiebox geëvalueerd en een effectmeting van de bronbelasting gedaan. Een volledig overzicht is te vinden in Bijlage 9 van de Miljoenennota.¹²

Overzicht belangrijkste maatregelen tegen belastingontwijking sinds 2012

Zie tabel op de volgende pagina.

¹¹ Kamerstukken II 2021/22, 35927, nr. 64.

¹² Bijlagen Miljoenennota zie: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/begrotingen/2021/09/21/bijlagen-miljoenennota-2022>

Bijlage: Overzicht maatregelen	
Maatregel	Inwerkingtreding per
<i>Bescherming belastinggrondslag</i>	
Renteaftrekbeperking voor overnameholdings binnen een fiscale eenheid	2012 - Vervallen per 2019 in verband met de implementatie van de earningsstrippingmaatregel uit ATAD1
Renteaftrekbeperking voor bovenmatige deelnemingsrente	2013 - Vervallen per 2019 in verband met de implementatie van de earningsstrippingmaatregel uit implementatie ATAD1
Beperking rentaftrekbeperking door introductie begrip 'samenwerkende groep'	2017
Spoedreparatie fiscale-eenheidsregime	2018
Implementatie eerste EU-richtlijn antibelastingontwijking (ATAD1) - earningsstrippingmaatregel (generieke renteaftrekbeperking) - aanvullende CFC-maatregel (voorkomen van verschuiving van winst naar gecontroleerde buitenlandse lichamen)	2019
Uitvoeringsregeling laagbelastende staten en niet-coöperatieve rechtsgebieden voor belastingdoeleinden. De lijst met laagbelastende staten is relevant voor: - aanvullende CFC-maatregel - vernieuwde rullingpraktijk - bronbelasting op renten, royalty's en dividenden - fiscale voorwaarden voor het verlenen van steun aan individuele bedrijven	2019
Implementatie tweede EU-richtlijn antibelastingontwijking (ATAD2): bestrijding hybridemismatches als gevolg van kwalificatieverschillen instrumenten of lichamen	2020
Aanscherping specifieke renteaftrekbeperking gericht tegen winstdrainage door het voorkomen van een ongewenste vrijstelling	2021
Beperking liquidatie- en stakingsverliesregeling	2021
Aanscherping minimumkapitaalregel voor banken en verzekeraars	2021
Wetsvoorstel tegengaan mismatches bij toepassing zakelijkheidsbeginsel	2022
Implementatie van de belastingplichtmaatregel uit de tweede EU-richtlijn antibelastingontwijking	2022
Aanscherping aftrekpercentage earningsstrippingmaatregel van 30% naar 20%	2022
Beperking van verliesverrekening in de vennootschapsbelasting	2022
<i>Tegengaan verdragsmisbruik</i>	

Het 23 ontwikkelingsproject en de Notitie Fiscaal Verdragsbeleid 2020. Nederland zet zich actief in om antimisbruikmaatregelen in belastingverdragen met ontwikkelingslanden te implementeren.	2013 - Heden
Goedkeuring multilateraal verdrag (MLI). Door middel van het Multilateraal Instrument (MLI) kan Nederland met haar verdragspartners zonder onderhandelingen antimisbruikmaatregelen in de belastingverdragen \van toepassing laten worden en daarmee belastingontwijking tegengaan. Één belangrijke maatregel van het MLI is de Principal purpose test (PPT).	2019
<i>Doorstroomactiviteiten</i>	
Conditionele bronbelasting op renten en royalty's naar laagbelastende jurisdicties en in misbruiksituaties	2021
Aanvullende maatregelen tegen dividendstromen naar laagbelastende jurisdicties en in misbruiksituaties	2024
<i>Transparantie en integriteit</i>	
Documentatieverplichting voor ondernemingen met een wereldwijde omzet van 750 miljoen euro of meer (Country-by-country reporting)	2016
Uitwisseling van rulings	2017
Beleidsbesluit van 19 juni 2019, nr. 13003: vernieuwde rullingpraktijk <ul style="list-style-type: none"> - geen ruling meer als belastingontwijking een van de voornaamste doelen is - geen ruling meer als bedrijf geen economische nexus (onvoldoende substance) heeft in Nederland - geen ruling meer voor transacties met laagbelastende landen 	2019
Openbaarmaking vergrijpboetes: Op de website van de Belastingdienst staan gedurende 5 jaar boetes die zijn opgelegd aan intermediairs, zoals belastingadviseurs, die belastingontduiking of toeslagfraude faciliteren.	2020
Invoer van UBO-register: Ondernemingen, stichtingen en verenigingen zijn verplicht eigenaren of de personen die minimaal 25% zeggenschap hebben in een zogeheten UBO-register in te schrijven.	2020
Melden grensoverschrijdende constructies (DAC6)	2021
Uitwisselen fiscale informatie digitale platformen (DAC7)	2023